

Eredmény és rang

A tudományos fokozatok megszerzése

Annak idején, jól emlékszem, valósággal lelkesedéssel töltött el, hogy a tudományos előrehaladást nagyterjedelmű dolgozatok, úgynevezett disszertációk megírásához kötötték; gondolom, sokan voltunk így. Ez a lelkesedéssel telítődött elégedettség persze, most már tudom, egyszerű kontraszthatás volt, válasz arra a korábbi nem egészséges helyzetre, amelyben — ennek voltunk tanúi — a tudományos karrierben egészen az egyetemi tanári cím megszerzéséig, furcsa módon, igen gyakran magának a tudományos munkának, tehát dolgozatok, disszertációk írásának, valljuk be, minimális szerepe volt.

Néhány ellenvetés

Aztán teltek-múltak az esztendő és egyre többször találkoztam olyan véleményekkel, hogy mégis minden teljesen rendben ezzel a disszertáció-központúsággal. Neves orvosprofesszorok beszéltek például arról, hogy az ő feladatuk nem kizárólag a dolgozatírás. „Igaz” tudományos munkának viszont csak ezt ismerik el, még új, gyógyítói eljárások kidolgozása is csak akkor nyeri el ezt a rangot, ha — lehetőleg minél terjedelmesebb — disszertációban fogalmazódik meg. Maga a gyógyítás, amely végül is az orvosi munka lényege, ilyen szempontból háttérbe szorult. Ki ne hallott volna már híres orvosokat panaszkodni arról, hogy ők beteget szinte már alig látnak? Nem jutnak a betegek közelébe, mert a munka mechanizmusa valósággal elzárja őket tőlük. Nekik elsőrendű és legfonto-

sabb feladatuk, hogy dolgozatokat írjanak; ez a munka tölti ki szinte minden idejüket.

A téma nem lényegtelen

Később egyéb furcsaságokról is értesültem. Ezek más szempontból, ellenkező értelemben voltak fontosak, mint az előbbiek. Tudományos fokozatokat kaptak néhányan, nem értettem, s máig sem értem, miért. Formailag nem volt semmi hiba az eljárásban; a disszertáció, méghozzá terjedelmes, alapos disszertáció, elkészült. De miről szóltak ezek a tanulmányok? Teljesen érdektelen és jelentéktelen problémákról, olyan kérdésekről, amelyekről egész egyszerűen nem érdemes, tehát fölösleges disszertációt írni. Két madár tollzatának összehasonlításáról például — hogy ezt a kitalált témát mondjam — lehet hosszasan, száz és száz oldalon át értekezni, színeket, formákat összevetni, mérlekedni. De előbbre jut ezzel a tudomány, vagy bármi más a világon? Nem jut előbbre. Kivéve azt a rendkívüli esetet, amikor az összehasonlító valami egészen nagy fontosságú és új következtetésre jut. De hát ezeknek a dolgozatoknak a szerzői semmi ilyesmire nem jutottak. Azt kell gondolni, tudományos fokozatokat egyszerűen terjedelmre, disszertációjuk pusztán léteére kapták.

A tudománypolitikai irányelvek

Ezek az egyébként, még-egyszer hangsúlyozom most, utólag kiilezgetett fogalmazott ellenvetések azonban

sem ingattak meg kezdeti hitemben. De később be kellett látnom, hogy nem olyan egyszerű a helyzet, ahogyan én, a tudományos munka hétköznapijaitól távol állva látom, hogy csakugyan bajok vannak ezzel a disszertáció központúsággal. Amikor tavaly nyáron megjelentek az MSZMP Központi Bizottságának tudománypolitikai irányelvei, bizonyos felszabadultsággal fogadtam azokat a megállapításokat is, amelyek ennek a helyzetnek a rendezésére vonatkoztak. Mint azóta meggyőződtem róla, így fogadták nagyon sokan mások is, elsősorban a közvetlenül érintettek és érdekeltek, a tudomány munkásai, a kutatók. S ebben a jóérzésben nemcsak a konkrét ügy rendezésének ígérete és lehetősége szerepelt okként, hanem az az általános érvényű tapasztalat is, hogy a Központi Bizottság kész és képes is arra, hogy politikáját a változó élet követelményeihez és szükségleteihez igazítsa, sőt hogy élen járjon, aktív és kezdeményező legyen ebben. Szegeden azóta a megyei pártbizottság is megtárgyalta az irányelveket és kidolgozta a helyi tennivalók rendszerét.

Megszűnik a kizárólagosság

Nem kell talán megnyugtattunk senkit: a disszertáció, a nagy terjedelmű tudományos dolgozatok ezután sem kerülnek háttérbe. Kizárólagosságuk szűnik meg. A jövőben nemcsak disszertáció, de például egy nagyfontosságú találmány, szabadalom leírása — akárcsak hat gépelt oldalon is —, alkalmas lehet arra, hogy szerzőjének tudományos rangot szerezzen. De másféle, ténylegesen új eredménnyel, például új gyógyítási mód felfedezésével, lehet tudományos fokozatot, kandidátusi, doktori címet szerezni. Viszont disszertációval sem lehet, bármilyen tekintélyes mennyiségűvel sem, ilyen tudományos ranghoz jutni, ha a téma jelentéktelen és érdektelen, ha nem több két énekes madár tollzatának összehasonlításánál.

Nem visszalépésről, nem visszafejlődésről van szó. Az MSZMP KB hosszú időre, tíz-tizenöt esztendőre szóló tudománypolitikai irányelvei azért is nagy jelentőségű dokumentum, mert a maga eszközeivel segíti a tényleges eredményeknek a megszületését.

N. I.

Ökrös László

Disznóölés

Gyakran veri fel disznosivítás a fagyos hajnalok csendjét ezekben a hetekben. A gazda szemével, no meg jófajta tengeridarával és burgonyával kibömbölyített sertések sorsa egyre-másra beteljesedik. Böllérvés villan, pálinkásbutykos csobban és a perszelő lángok felcsapódó fénye jelzi a sok örömmel járó őszi szertartás, a disznótor kezdetét.

Közügyek

Több mint vigasz

Nem lehet meghiúsítás, sőt némi szégyenérzet nélkül végigolvasni ezt a levelet. Tartalma megrázó, hangneme szelény. Egy Lenin körúton lakó asszony azt írja le alig húsz sorban, hogy alagsori lakásban lakik kislányával és gyenge egészségű férjével. Szíve alatt ismét életet hord, de még csak reményét sem érzi annak, hogy egyszer a föld felszine felett, napfényes, levegős lakásban nevelheti fel gyermekeit.

Valóban: reménye sincs? Oly nehéz ilvenkor a vigasztalás. A mások baja a mi bánatunkat nem enyhítheti. Pedig sajnos nem egyedüli ez a bánat, sokan, nagyon sokan laknak még Szegeden egészségtelen, rossz, életveszélyes lakásokban. S bár az utóbbi években mindig legalább száz lakást tartottak fent a legjobban rászorulóknak számára, most sincsenek kevesebben. Hogy miért nem

kaptak több lakást? Ne feledjük, 1968-ban összesen még 400 lakás sem épült Szegeden. Nem futotta többre. S miért nincsenek kevesebben? Mert legalább annyi lakás megy tönkre évenként a városban, mint amennyi pótlásukra szolgál. Nemcsak az emberek, a házak is öregednek.

Igazak ezek az érvek, s mégis suták. Nem érvek, lakások kellene a rászorulóknak. Igen, de most már lesznek lakások is. Tavaly történt meg először, hogy egy év alatt ezer lakás épült Szegeden, s az idén sem adják végre alább. S tudjuk, készül a házgyár, mely néhány év múlva évenként 2400 lakást ad. Hát persze 8-9 ezer jogos lakásigénylő él a városban, köztük sok a jogosnál is jogosabb igénylő. De most már van remény. S a remény már nem vigasz, több annál...

Igazgatót keresnek

Határozottan kíváncsivá tett lapunknak ama keretes hirdetése, mely igazgatót keres „könyvüipari vállalat vidéki, több profilú gyáregységének vezetésére”. Nem mintha magamat alkalmasnak tartanám rá, mert a pályázati feltételek ezt eleve kizárják. Persze csak a feltételeknek az a része, mely különböző végzettségeket és gyakorlatot kívánnak. Mert abba bárki belemerne, én is, hogy azt mondja: „Fizetés megegyezés szerint...” stb. stb.

De félre a tréfával. Valóban nem tudom hirtelenjében, örülni kell-e egy ilyen hirdetésnek vagy sem? Először hát vegyük úgy, hogy ez a közélet demokratizálódásának egyik jele. Nem a protekció, nem a központ, nem a minisztérium választ, hanem „győzzön a jobb, az alkalmasabb” elve dönt. Meghirdették az állást jelílesen — szegény pályázó azt sem tudja, milyen gyár igazgatói székébe harap —, s bejönnek az ajánlatok. Ez nem segédmunkási státusz, itt majd lehet válogatni egy diplomás és öt diplomás, közgazdász és mérnök, nagy és még na-

gyobb vezetői gyakorlatú, született és rátermett igazgatójelöltek között.

A másik oldal? Vajon milyen „több profilú gyáregység” lehet az, ahol egyetlen igazgatói állás betöltésére alkalmas vezető sincsen? Csak egy volt, aki elment és se helyettese, se munkatársai nem léteztek. S nem létezett vállalati káderpolitika sem, mely meghatározza, hogy kiből mi válhat, vagy észlelte volna mondjuk már öt évvel ezelőtt, hogy nincs a cégnél olyan képzett, politikailag és szakmailag egyaránt kiváló ember, akit szükség esetén az élre lehet állítani. Saját nevelésű játékos — ahogy futballnyelven szokták mondani. Annyi jó szakember van az országban, a könyvüiparban vidéken, itt ezen a vidéken is, épp ennél a vállalatnál, ennél a gyáregység-nél (csak tudnám, melyik az!) nem akad egy sem?

Nemcsak kíváncsivá tett tehát ez a hirdetés, kétkedést is kellett bennem. Valahogy mégsem így képelem a közélet demokratizmusát.

F. K.

Várják őket az olvasók

Hírlapkézbesítők között a főpostán

Hajnaltól a Vár utcában randevúznak a hírlapkihozók. Munkaeszközeik, a kerékpárok békésen sorakoznak egymás mellett, amíg gazdáik az épületben átveszik a napi adag újságot. Pónyai Mihály, a hírlaposztály vezetője kalauzol.

— Az 529-es hírlapmozgót várjuk — mondja.

Ezzel az autóbusszal szállítják Budapestről a napilapokat. A színes folyóiratokat vonaton hozzák. A buszban menet közben kötegelik az

újságokat, hogy a közbeeső városokban, a hírlapelosztókban minél kevesebb időt töltsenek az átadással. Hajnali fél 5-kor már Szegeden van az autóbusz, 12 ezer-nyi fővárosi napilap érkezik reggelente a főpostára és ennek több mint kétszeresét — 26 ezer előfizetési példányt — tesz ki a Délmagyarország, amit a kézbesítőknek naponta szét kell hordaniuk. A vonat általában késik, de májustól — kísérletképpen — Budapest és Szeged között beállítanak egy postavonatot, amely kizárólag újságokat és egyéb postai küldeményeket szállít. Így remélik, hogy ezek után nem fog késni a napilap.

Dombegyházi Pálné és Kovács Lászlóné, a két leg-rutinósabb hírlapkézbesítő munkájáról beszél.

Dombegyházi: — Január 12-én volt tíz éve, hogy elkezdtem ezt a szakmát. Higgye el, a mi munkánkhoz is kell szakértelem. Emberekkel foglalkozunk, nyugodtakkal és ideges természetűekkel egyaránt, de nekünk soha nem szabad indulatosan beszélni. Naponta több mint 500 újságot hordok szét, a Belváros egy része az enyém. Egy éve helyeztek ebbe a körzetbe, azelőtt külterületen dolgoztam.

Kovácsné: — Öt éve vagyok hírlapkihozó. Nekem is a Belvárosban van a körzetem. Az első két hét nagyon nehéz volt, de utána belejöttem és most már én is „fejből” hordom szét a lapokat. Tudom, hogy melyik házba, s kinek milyen újság jár. A munkánkat megkönnyítették a lépcsőházakban néhány éve felszerelt postaládák, s így csupán vasárnaponként és inkasszálskor kell az emeletet járni.

Dombegyházi: — Sajnos, a legnagyobb igyekezet ellenére is vannak emberek, akik méltatlankodnak. Mindenki reggel akarja olvasni az újságot, s ha nem kápiák meg 8 óra előtt, bennünket hibáztatnak. Nem akarok mentegetőzni, de ha késünk a kézbesítéssel, akkor előtűnk a vonat vagy a „mozgó” késett. Ahogy megkapjuk a lapokat, azonnal rohanunk.

Kovácsné: — A nagy igyekezetet egyesek úgy „hálálják meg”, hogy amikor meggyünk a pénzért, a függöny mögül kilesnek, s ha látják, hogy jön az újságos, nem nyitnak ajtót. Ilyenkor a saját pénzből fizetem ki az előfizetés díját. Egy kellemetlen élmény: nem találtam otthon egy orvoscsaládot, kifizettem a díjat, és amikor kértem a húsz forintot, még ők voltak megsértődve.

Dombegyházi: — Ideális munkának tartom a hírlapkihozást. Igaz, hogy 4-kor kelek, de délelőtt már otthon lehetek a gyermekeimmel. Egvelőre még bírom erővel és remélem, még sokáig.

Kovácsné: — Megszerettem a munkámat és a körzetemet. Szinte mindenkit ismerem, éppen ezért nem váltam könnyebb területre a kézbesítést, pedig 2-300 forinttal többet is kaptam volna. Ha kell, mindig szívesen helyettesíték más körzetben. Eddig még nem volt semmi panasz rám, ezt le is koptogom.

Túl sok idő azonban nincs a beszélgetésre. Az emlegetett 529-es hírlapmozgó közben megérkezett, kezdődik a lapok kiosztása. Dombegyházi Pálné és Kovács Lászlóné is átveszik csomagjaikat. Váriák őket az olvasók.

Ács S. Sándor

CSÜTÖRTÖK, 1970. JANUÁR 15.

DÉLMAGYARORSZÁG 3